

BUITEN

18^E JAARGANG N^O. 17.

ZATERDAG 26 APRIL 1924.

Foto C. Steenbergh.

HUIZEN AAN DE HEERENGRACHT BIJ DE VIJZELSTRAAT TE AMSTERDAM.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

HUIZEN AAN DE HEERENGRACHT BIJ DE VIJZELSTRAAT TE AMSTERDAM, ILLUSTRATIE	BLZ. 193
DE AMERIKAAN, DOOR J. VAN DER VEEN (I)	194
AUTOBUS, DOOR MR. C. BAKE	194
HAARLEMSCHE HOFJES, DOOR S., GEÏLLUSTR.	BLZ. 196—200
OUDE DRENTSCHE GEBRUIKEN, DOOR H. HOVING	BLZ. 199
ONWETENSCHAPPELIJKE REISINDRUKKEN (5) DOOR L. VERWEY	200
HOE IK WILDE DIEREN LEVEND GEVANGEN HEB, DOOR KOLÓMAN KITTENBERGER, GEÏLL.	BLZ. 201—204
ONTVANGEN BOEKEN	BLZ. 202
DE GEHEIMZINNIGE DOOD VAN MR. SERLES, DOOR W. B. M. FERGUSON	203

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

DE AMERIKAAN

door

J. VAN DER VEEN.

I

CASPAR.

CASPAR Breeveld zat aan de ruwhouten werktafel in zijn sober gestoffeerde kamer. Voor hem lagen de twee zakelijke documenten, tastbare bewijzen van het succes, dat hij in de lange jaren van zijn verblijf in Canada had behaald. Zijn forschen rug deed hij een oogenblik rusten tegen de leuning van zijn bureaustoel, en terwijl een tevreden glimlach zijn lippen plooid, begonnen langzaam de gebeurtenissen van de laatste zes jaren aan zijn geestesoog voorbij te trekken. Hij zag zich weer — het waren de eerste maanden van zijn verblijf in Canada — zwaar werkende en tevens ijverig leerende op de velden van een gezeten farmer, hij dacht weer aan het gewichtig oogenblik, toen hij met twee landgenooten de „homestead” van het Canadeesche gouvernement in ontvangst nam. Thans, nu hij zich veilig voelde in wat hij reeds bereikt had, scheen hem dat alles ver en vaag en lang geleden, nu ook zag hij helder, dat het vooral twee gebeurtenissen waren geweest, die grooten invloed op de ontwikkeling van zijn karakter hadden uitgeoefend, die hem van een onervaren jongeling hadden gemaakt tot den geharden man, die met ijzernen energie op zijn succes had aangestuurd. Den dag, dat ze het stijfgevroren lichaam van Rick Versteijn aan den ondergesneeuwden weg hadden gevonden, zou hij nimmer vergeten. Hij was zoo'n goede hartelijke jongen geweest, de vroolijke

Rick, die zich nimmer door de ellende der eenzaamheid had laten terneer drukken, die nimmer door de slagen van hun „bad luck” zijn opgewekte stemming had laten bederven. Anderhalf jaar hadden ze samen gewerkt, toen Rick op een morgen in een der ijzige sneeuwstormen, die de vlakke velden van Saskatchewan in den winter geeselen, het spoor had verloren en doodgevroren was. Ja, het leven op de prairiën van het Westen was hard, en het maakte de menschen hard, hard jegens zichzelf en hard jegens anderen. En het was een vraag, die hij meermalen had gesteld, of hij zelf niet te hard was geweest bij dat andere voorval, waaraan hij thans terugdacht. Theo van Holst, de derde van hun compagnie-terugdacht. Theo van Holst, de derde van hun compagnie-terugdacht, had het meest geleden onder de aanvankelijke tegenslagen. Hij was van hun drieën het minst geschikt geweest, om het leven van onvermoeiden, harden arbeid in primitieve levensomstandigheden vol te houden. De eindeloze eenzaamheid, die elken morgen bij het ontwaken wachtte, had hem steeds meer gedrukt, het noodlottig einde van Rick had hem nog meer ontmoedigd, en ten slotte had hij het opgegeven. Hij gaf het op, toen na een zomer vol tegenslag de lange, lange winter voor de deur stond, de winter, die betekende zes maanden eenzaamheid in een klimaat, waar een temperatuur van vijftig graden onder nul niets ongewoons was. Hij trok naar de stad, waar hem wel geen weelderig leven wachtte, maar waar hij enigszins herinnerd zou worden aan levensomstandigheden, zooals hij die vroeger in zijn vaderland gekend had. Maar eenmaal eindigt de ellende en keert de kans. Als Theo nog zes maanden gewacht had, zou hij het keeren van de kans hebben meegemaakt. Hij gaf het te vroeg op, en zijn later berouw kon dat niet ongedaan maken. Caspar had hem op zijn eigen verzoek uitgekocht, het was volkomen regelmatig gegaan, alles was zwart op wit beschreven en de dollars waren uitbetaald. Zes maanden en langer had Theo in Winnipeg den kost verdiend met decoratieschilderen, een vak dat hij indertijd op de ambachtschool vrij goed had geleerd. Vaak had hij werk, en dan verdiende hij genoeg om te leven, vaak had hij geen werk, en dan scharrelde hij door de groote, koude stad om nieuw werk te zoeken. Alles bij elkaar was het hem niet naar den vleeze gegaan. Op een goeden dag stond hij weer voor Caspar. De gezonde bruine kleur was van zijn wangen verdwenen, en in plaats van de nonchalante, maar zindelijke kleding, waarmee hij vertrokken was, droeg hij een armoedig, afgeslobberd confectiepak. Hij was mager geworden en had in zijn oogen iets van een geranselden hond. Caspar gevoelde medelijden, maar op den bodem van zijn hart lag nog iets anders. Ze waren jarenlang kameraden geweest, hij zou hem niet laten verhongeren. Maar hij had hem duizendmaal liever niet gezien. Want er was iets tusschen hen, waardoor ze elkaar tot op zekere hoogte altijd vreemd zouden blijven. „Het is me niet goed gegaan in den laatsten tijd”, zei Theo, „ik heb honger, mag ik terug komen?” „Op mijn farm zal een kameraad altijd welkom zijn”, antwoordde Caspar, „kom binnen, eet en rust. En als je gegeten en gerust hebt, en je in betere conditie bent, zullen we praten.” Eenige uren later hadden ze gepraat. Theo trachtte weer als deelgenoot in de onderneming opgenomen te worden. Maar Caspar weigerde. Toen ze gescheiden waren, was hun homestead er een als honderden andere. Maar sedert was er een spoorweg geprojecteerd, die op een afstand van vijf mijlen passeerde, en binnen een jaar zouden de treinen rijden. De waarde van zijn farm was meer dan verdubbeld en in zes maanden was de grondslag van Caspars fortuin gelegd. Hij zou geen deelgenoot aanvaarden, dan die minstens de waarde der bezitting aan dollars meebracht. „Ik heb de beste krachten van mijn jeugd gezeven om ten bodem te bewerken en ons gemeenschappelijk bezit op te bouwen,” zei Theo, „het sommetje dat ik bezat, heb ik in speculaties verloren, maar in jouw eigendom zit een stuk van mijn gezondheid en van mijn leven. Je moet me een kans geven, om weer deelgenoot te worden.” „Je kunt bij me blijven, en voor je arbeid zal ik je beter beloonen, dan een anderen employé,” was het antwoord, „maar mijn eigendom is onaantastbaar. Zes maanden geleden hebben we beide vrijwillig gekozen, het spijt me voor jou, dat jij het verkeerde deel koos, de farm is rechtens mijn eigendom, en als je hier wilt blijven, zul je moeten beginnen met mijn rechten te erkennen.” Theo zag hem aan met een blik van vertwijfeling, maar hij boog het hoofd, hij had gespeeld en verloren, hij kende het leven in Canada. Zaken waren zaken, en in zaken bestond geen

consideratie. Maar drie dagen later was hij vertrokken. Hun afscheid was koel geweest en Caspar had gevoeld, dat ze niet als vrienden van elkander gingen. ☼ Hij had nimmer berouw gevoeld over zijn gedrag, al besepte hij dat hij hard was geweest. En later had hij zich wel eens afgevraagd, of hij evenzoo gehandeld zou hebben, indien Rick Versteyn in de plaats van Theo had gestaan, Rick, voor wien hij waarlijk sympathie had gevoeld. Misschien had hij anders gehandeld, misschien ook niet. Maar dit wist hij zeker, toen hij tegenover Theo had gestaan, had hij gedacht aan de woorden, die deze hem eens had toegevoegd over Marie. . . . En ten slotte brak hij alle verdere overwegingen af met de gedachte, die Theo aldus geformuleerd had: „Zaken zijn zaken, en in zaken bestaat geen consideratie”

☼ Van het oogenblik af, dat Caspar alleen eigenaar was, had het geluk hem toegelachen. Hij was gelukkig geweest in het verkrijgen van vreemde hulp, meest van nieuw aangekomenen, die het leven op een farm wilden leeren kennen, vóór ze zelf een homestead namen, hij was gelukkig geweest met het aankopen van nabijgelegen grond, met het afleveren van zijn oogst en met het koopen en verkoopen van paarden, die onmisbare krachten van den tarweboer op de prairie. En thans lag daar voor hem een rapport van een bureau van deskundigen en een aanbod van eene onderneming in Regina, die hem voor zijn farm, zooals ze reilde en zeilde, een bod deed, waarvan hij zelf verrast was. ☼ Reeds lang had het denkbeeld hem toegelachen, zijn farm waar alles van een leien dakje ging, te verkoopen, en voor het geld zich een grooter stuk grond aan te schaffen. Daar zou zijn energie een nieuw veld van arbeid vinden, daar zou hij op breeder basis een nieuwe onderneming opbouwen. ☼ Thans was de gelegenheid daar. Maar nu hij voor de beslissing stond, voelde hij, hoezeer hij met hart en ziel aan zijn bezitting was gehecht, hoe iedere akker een stuk van zijn leven was geworden, en toen hij zich dien avond ter ruste begaf, was het met het voornemen, het aanbod van de hand te wijzen. En waarschijnlijk had hij aan dat voornemen gevolg gegeven, als den volgenden dag niet de brief was gekomen, die hem ineens tot andere gedachten bracht.

☼ Toen Caspar niet zonder een heimelijken trots had geconstateerd, dat het leven in Canada hem tot een geharden man had gevormd, die weekheid kende jegens zichzelf noch jegens anderen, had hij de waarheid gesproken. Trouwens de strijd om het bestaan op de eenzame vlakten van het noordwesten laat ruimte noch tijd voor zachtere sentimenten. En toch had hij een zacht gevoel ongerept in zijn hart bewaard. Het was de vereering voor Marie Sonneveld, het blondlokkig vriendinnetje uit zijn geboorteplaats, een vereering, die stil was blijven bloeien in een verborgen hoekje van zijn hart, te midden van moeiten en arbeid, van strijd en eenzaamheid. ☼ Veel goede vrienden had hij daar ginds in Roordwerd niet achtergelaten. De meeste menschen, met wie hij omging, had hij afgestooten door zijn onverzettelijkheid. Een zijner kameraden had zich van hem afgewend met de woorden: „Als jij je iets in je harden kop hebt gezet, maal je er weinig om, of je tegenover een vriend of een vijand staat.” ☼ Des te merkwaardiger was het, dat hij tegenover Marie altijd een schuchtere vereering had getoond. Het was of de zachtere gevoelens, die hij in den dagelijkschen omgang angstvallig verborg, tot uiting kwamen, als hij de blauwe oogen en het vriendelijk gelaat van Marie tegenover zich zag. Tusschen hen beiden had de volkomen openhartigheid van twee kameraden bestaan, ze hadden samen fietstochten gemaakt en schaatsen gereden, zij was deelgenoot van al zijn plannen voor de toekomst, van alle fantasieën van den avontuurlijk aangelegden jongen, die er stellig van overtuigd was, dat hij eens in vreemde, verre landen fortuin zou maken. ☼ Maar niettegenstaande hun intimiteit had hij nimmer aan zijn gevoelens eenig recht of eenigen eisch ontleend. Het feit van hun liefde had werkelijk voor hem geleefd, en hij was er van overtuigd, dat zij elkander bij zijn vertrek trouw hadden beloofd, al had later de gedachte hem wel eens gepijnigd, dat die trouw nimmer in een duidelijk uitgesproken woord tusschen hen was geformuleerd. Later, veel later, was zijn idealisme, zijn groote gevoeligheid op dit punt de aanleiding geweest van een oneenigheid, die de goede harmonie tusschen hem en zijn twee compagnons ernstig in gevaar had gebracht. ☼ Theo was in dit opzicht heel anders, hij beoordeelde de

vrouwen cynisch en behandelde ze even cynisch, Caspar had tijdens hun verblijf aan boord en later bij hun oponthoud in de groote kustplaatsen meermalen gelegenheid gehad, dit op te merken. Theo nu had Marie een paar maal ontmoet, toen hij eenige weken van zijne vacantie had doorgebracht in een nabij Roordwerd gelegen stadje. Zijn vernietigend oordeel over vrouwen in het algemeen had voor Marie geen uitzondering kunnen maken, en — onkundig van de betrekking, die tusschen haar en zijn vriend bestond — had hij gezegd: „'t Was een aardige, vroolijke meid, alleen een beetje al te toeschietelijk, ik kreeg den indruk, dat ze was zooals de meeste meisjes, en dat ze een man noodig had.” ☼ Een heftige oneenigheid was hierop gevolgd en Theo, die niet had vermoed, dat zijn woorden zoo ernstig zouden worden opgenomen, was genoodzaakt geweest, zijn onvoorzichtig geuite bewering onvoorwaardelijk te herroepen. Uiterlijk was de vrede tusschen hen beide hersteld en later was er nooit weer over deze zaak gesproken, maar in het diepst van zijn hart had Caspar hem nimmer kunnen vergeven. ☼ Met Marie had Caspar, zij het somtijds met groote tusschenpoozen, geregeld briefwisseling gehouden. Zoodoende was hij op de hoogte gebleven van wat er in zijn geboorteplaats omging. In zijn brieven lag dezelfde schuchtere vereering van vroeger, en slechts sporadisch durfde hij spreken van zijn hoop op een inniger verbintenis. Ze had op die min of meer vage aanduidingen nimmer rechtstreeks geantwoord en vooral in de laatste jaren waren haar brieven een weinig gereserveerd geworden. Hij schreef dat toe aan de minder gunstige omstandigheden in haar ouderlijk huis, maar ineens verscheen haar langzaam veranderde stemming hem in een nieuw licht, toen hij denzelfden dag, waarop hij van plan was, een beslissing aangaande den verkoop van zijn farm te nemen, den volgenden brief ontving:

Beste Caspar,

☼ Reeds eenige malen heb ik het beantwoorden van je laatsten brief uitgesteld. Thans wil ik toch trachten te schrijven, wat ik reeds lang gevoeld heb, te moeten schrijven. De waarheid is, dat het me steeds moeilijker wordt, de geregelde correspondentie met je vol te houden. ☼ Ik zal niet licht vergeten, dat we vroeger goede vrienden geweest zijn. Maar dat vroeger is al zoo lang geleden. Wat hebben we daarna al niet beleefd, wij allebei. Soms voel ik ineens, dat we beiden veranderd zijn, van jou merk ik het in elk van je brieven, en ik vraag me af, als we weer samen kwamen, zouden we dan elkander begrijpen, zooals vroeger? ☼ Niet alleen jij bent veranderd, maar nog meer voel ik — en ik moet je dat ronduit schrijven —, dat ik zelf veranderd ben. ☼ Beste Caspar, je oprechte vriendschap van vroeger zal ik altijd in een stil hoekje van mijn hart in eere houden. Ik hoop dat je ook na deze bekentenis vriendelijk aan mij zult blijven denken. Moge het je in je nieuwe vaderland steeds goed blijven gaan.

Je Marie.

☼ Het was precies tien dagen later, dat Caspar in de hall van een der groote hotels in de hoofdstraat van Winnipeg op zijn gemak een geurige Hollandsche sigaar zat te rooken. Hij had vacantie, hij had zijn farm verkocht en was op weg naar Europa. . . .

AUTOBUS.

☼ Overall in het land ontstaan *autobusdiensten*. Maar heeft men er zich wel eens rekenschap van gegeven, hoe zonderling dat woord gevormd is? *Omnibus* is een Latijnsch woord, dat beteekent voor *allen* (derde naamval meervoud van *omnis*). Nu zou men een motorrijtuig, dat als omnibus dienst doet, een *motoromnibus* of desnoods een *auto-omnibus* kunnen noemen; hetgeen ook wel gebeurt. Wat doet men echter? Men neemt de laatste lettergreep van *omnibus*, die op zichzelf zinnig noch beteekenis heeft, en plakt haar vast aan *auto*, waardoor men een woord krijgt even dwaas (of nog dwazer) gevormd als *ooiemoer*, dat men wel eens schertsenderwijs hoort gebruiken voor een *wijfjesooievaar*. Misschien zou men kunnen aanvoeren, dat men ook wel spreekt van een *bus* als verkorting van *omnibus*, maar dit gebruik is ver van algemeen en in andere samenstellingen dan *autobus* onbekend. Van een *paardenbus* — wat een tegenstelling van *autobus* zou kunnen zijn — heb ik althans nooit hooren spreken.

MR. C. BAKE.

Foto C. Steenbergh.

HOEKJE VAN DE BINNENPLAATS VAN HET HOFJE VAN HEYTHUYSEN.

HAARLEMSCHE HOFJES.

ZONDER Amsterdam, Leiden, of andere aan hofjes rijke steden van ons land afbreuk te willen doen, kunnen we gerust zeggen, dat de goede Spaarnestad van hofjes als vervuld is, ja, dat ze in letterlijken zin er uitpuilen. Dit moge den critischen lezer een overdreven voorstelling toeschijnen, maar wij kunnen onze bewering, dat de hofjes tot over de grens van Haarlem uitpuilen, met bewijzen staven. Wie door de Hildebrandlaan, dat is gemeente Heemstede, Haarlem binnenkomt, zal, als hij een beetje uitkijkt, opmerken, dat hij op de grens staand, een mooi gebouw aan zijn rechterzijde daar juist halverwege is gepasseerd, terwijl de andere helft nog vóór hem, dat is dus in de gemeente Haarlem ligt. Dit gebouw, half op Heemsteedschen, half op Haarlemschen grond liggend, is het hofje van Heythuysen. Op een der

mooiste punten van den Hout gelegen, heeft men uit dit hofje een heerlijk uitzicht op het geboomte en het vroolijk vertier van de tram naar Heemstede, welke juist tegenover het hofje haar afrit heeft. In tegenstelling met de meeste hofjes ligt dit middenin het geboomte, en zou wel haast een buitenhofje of gezondheidshofje genoemd kunnen worden. Deze stichting draagt meer dan de meeste van dergelijken aard ook een stempel van welvaart: nergens verval, doch keurig gerestaureerd en onderhouden. U zult er zelf over kunnen oordeelen bij het bezien der foto's, die wij hierbij afdrucken. De afbeelding hierboven, met de twee poortjes erop, geeft, dunkt ons, een goed denkbeeld van het karakteristieke van dit hofje. De groote poort daarop, aan uw linkerhand, is de hoofdingang, waarvan ge de voorzijde op een der andere

kieken afzonderlijk vindt afgebeeld. De kleinere poort in het midden der afbeelding geeft toegang tot een kleinere binnenplaats, waaraan nog een vijftal woningen ligt. Dit bijpleintje heeft ook een aardig oud *pompje en een uitgang naar den Heithuyzerweg, een dwarslaan van den Kleinen Houtweg (de Kleine Houtweg is op Haarlemsch grondgebied, het verlengde van de Hildebrandlaan, die op Heemsteedschen grond ligt.)* Het hoofdbinnenpleintje heeft een landelijk grasveldje met o.a. een tweetal fraaie sparreboomen, die ook in den doorkijk op de afbeelding van de afzonderlijke toegangspoort goed te zien zijn. Op dit plein is ook een ouderwetsche aardige houten zonnewijzer. Er zijn in het geheel twaalf woningen, waarvan er vier verhuurd zijn; de andere zijn in gebruik bij bewoonsters, die zich in het hofje hebben

Foto C. Steenbergh.

HET HOFJE VAN HEYTHUYSEN. DE VOORZIJDEN AAN DEN HOUT.

ingekocht. Elke woning bestaat uit een kamer, een portaal en een zoldertje. Het hofje werd gesticht in het jaar 1651 uit de nalatenschap van Willem of eigenlijk Wilhelm van Heythuysen. Haarlems bekende geschiedschrijver, De Koning, verhaalt ons, dat deze Wilhelm van Heythuysen werd geboren te Waert of Weert, eene heerlijkheid in het vroegere bisdom Luik. Hij bestemde zijn woonhuis benevens een som van vijfduizend gulden om de grondslagen te leggen voor een gesticht of hofje, dat dienen zou voor de verzorging van oude mannen en vrouwen. De Koning zegt van dit hofje, dat het „was de tuin of buitenplaats van gemelden Heythuysen, en Middenhout genaamd; deze buitenplaats, benevens zijne twee erven op de (thans gedempte) Oudegracht, waar hij woonde, besprak en legateerde hij aan zijne zuster Geertruyt, of aan hare wettige kinderen, onder verband, dat, wanneer deze zuster zonder wettige kinderen na te laten kwam te sterven, „zijne voorzegde Bogaert en Huyzinge in den Hout, zoude worden gemaakt en geappropriëerd tot een Godshuis, om bij arme mannen ende vrouwen-personen bewoont te worden, en dat in voorzegd geval zijne huizen en erven op de Oudegracht verkocht zouden moeten worden en 't Capitaal daarvan provenieerende, moest worden aangelegt ten beste van zijne voorzegde Huyzinge en Bogaert tot het maken en appropriëren van sodanigh Godshuis als voorn." Het testament, waarbij die beschikking werd genomen, was te Haarlem in 1636 voor een notaris gepasseerd. (De scherpzinnige lezer zal uit het feit, dat het hofje er gekomen is, zonder twijfel reeds hebben begrepen, dat „voor zegde" zuster Geertruyt zonder wettige kinderen na te laten gestorven, of, om in den stijl te blijven, zonder legitieme kinderen gedeceerd is.) De geschiedschrijver Allan deelt mede, dat Wilhelm van Heythuysen in 1650 is overleden, en niet, zooals de geschiedschrijver De Koning beweert, in 1651. Wij hebben er vrede mee; immers een jaar eerder of later is ons onverschillig, de hoofdzaak is, dat hij overleden is, want daardoor kregen de oude mannen en vrouwen hun hofje. Allan deelt ons ook nog mede, dat de schenker ligt begraven in den zuider-zijbeuk der Groote kerk te Haarlem, en dat zijn geschilderd portret, door Frans Hals, langen tijd bewaard is gebleven bij de familie van den voormaligen Haarlemschen stadsbeschrijver G. W. van Oosten de Bruyn, totdat het, ingevolge een besluit van de regenten, in 1869 in openbare veiling te Parijs verkocht is voor / 4124.—, tot welken verkoop men echter niet is overgegaan dan nadat door den heer Praetorius te Amsterdam een copie was gemaakt van het oorspronkelijk doek, dat door vocht en andere oorzaken zoozeer in vervallen toestand was geraakt, dat de regenten het beter oordeelden het schilderij te verkoopen en voor de opbrengst twee plaatsen meer op het hofje open te stellen. Als aardige bijzonderheid vermelden we nog het volgende. De tien vrouwen van den Gereformeerden Godsdienst, die het hofje in de eerste jaren der vorige eeuw bewoonden, genoten er, behalve vrij wonen en een weeggeld van / 1.20, jaarlijks ieder vijftien ton turf, een vaatje boter van 10 K.G. en dertig gulden vleesch. Bij het binnenkomen was elke bewoonster verplicht / 100 te storten, waarvoor zij in de Nieuwe kerk werd begraven. (Natuurlijk niet onmiddellijk, doch na overlijden.) De nalatenschap der overleden bewoonster verviel aan het hofje. De beruchte tiërceering der staatsschulden was voor dit hofje, evenals voor zoovele andere stichtingen, indertijd een tegenslag, welke de regentessen noodzaakte niet alleen tot een vermindering der preuven over te gaan, maar ook het aantal der bewoonsters met vier te verminderen en de daardoor vrijkomende woningen aan particulieren te verhuren. Dank zij de uitmuntende administratie der bestuurders zijn de financiën van het hofje in den loop der tijden in gunstiger toestand gekomen; mede dank zij ook aan belangrijke schenkingen. Wij hebben deze bijzonderheden van voornoemden Allan, die onder meer ook verscheidene bewijzen aanhaalt van de vrijgevigheid der regenten, o.a. „het feit dat

de regenten-kamer des zomers wordt afgestaan ten gebruike van ziekelijke dames, die (let wel) de buitenlucht moeten genieten." (We wisten wel, dat onze voorouders veelvandichte ramen en deuren hielden, maar dat ze met deze liefhebberij zoover zouden gaan, dat ze ziekelijke dames, die de buitenlucht moesten hebben, in een regentenkamer op sloten, neen, op zoo groote beginselvastheid in dit opzicht hadden wij hen niet getaxeerd.) Deze toestand en daarmede ook deze ongepaste grap, behoort echter tot het verleden. De huidige toestand is, dat deze stichting een goed verblijf biedt aan . . . niet ziekelijke, doch, hopen wij, allen gezonde dames, die misschien de buitenlucht niet bepaald „moeten hebben", maar haar in elk geval krijgen, en in ruime mate ook, daar midden in het heerlijke bosch.

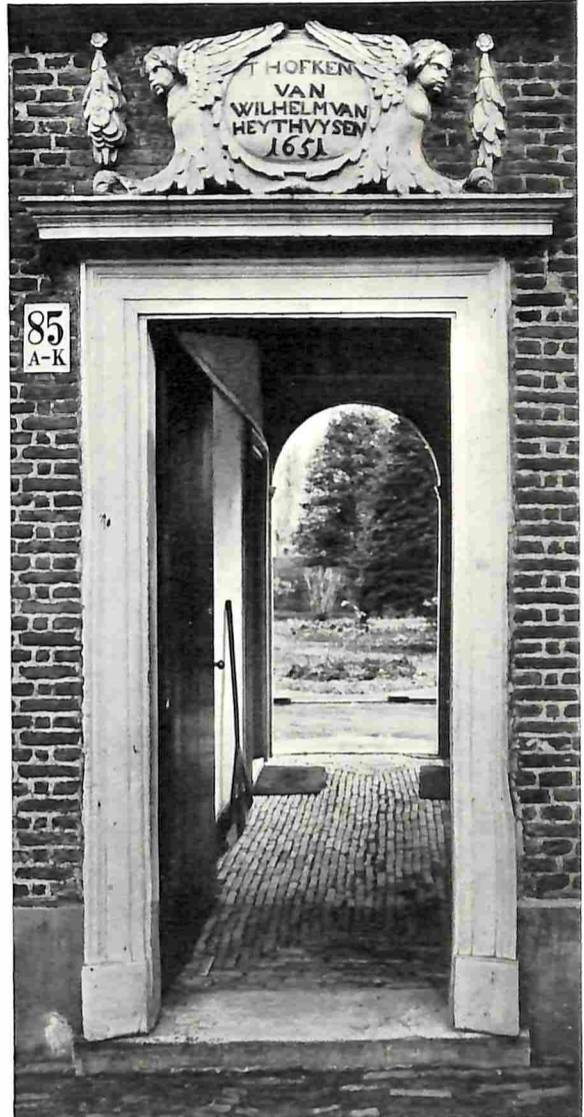

Foto C. Steenbergh.

HOOFDINGANG VAN HET HOFJE VAN HEYTHUYSEN AAN DEN HOUT.

De huidige toestand is, dat deze stichting een goed verblijf biedt aan . . . niet ziekelijke, doch, hopen wij, allen gezonde dames, die misschien de buitenlucht niet bepaald „moeten hebben", maar haar in elk geval krijgen, en in ruime mate ook, daar midden in het heerlijke bosch.

HET HOFJE VAN BAKENES.

Eigenlijk is de naam „de kamers van Bakenes". De „kamers!" Zooals men spreekt van de kamers der Staten-

Foto C. Steenbergh.

HET HOFJE VAN BAKENES. HUISJES AAN DE BINNENPLAATS.

Generaal, de kamers van Koophandel, Rekenkamers, en meer van dat plechtige en officieele. . . . De naam is indrukwekkend, meer indrukwekkend dan de vertrekken zelf. En toch, zij het dan niet door de afmetingen, maakt deze stichting indruk. Indruk door het innige en schilderachtige. Bij den aanblik van dat rustige hoekje van de wereld, — wijkplaatsje voor het alledaagsrumoer der stad, blanke, vrindelijke puitjes, onder teeder roodpannendak, — komen namen als Pieter de Hoogh en den Delftschen Vermeer u voor den geest. Wij zagen ze op een mooiweersdag, en het leek ons of het licht van den dag daar in die afgesloten ruimte een heel bijzonderen eigen glans had. Het licht geleeke op dat der oude edele meesterstukken onzer schilderschool. Het leek het licht uit het verleden. ☼ Die kamers hebben een eerbiedwaardigen ouderdom. De papieren, op hare stichting betrekking hebbend, zijn, zoo schrijft de Haarlemsche stadsbeschrijver De Koning, zoozeer vergaan, dat ze „volstrekt onleesbaar zijn, zijnde alle pogingen, door regenten te dien einde aangewend, volkomen vruchteloos gebleken.” Waarom we van deze stichting ook niet veel meer kunnen zeggen dan hetgeen reeds door Ampzing en Schrevelius geschied is, te weten, dat zij in den jare 1395, bij testament van Dirck van Bakenesse, door zijn nagelaten weduwe, Lysebeth Dircs en haren zoon Jan, is gesticht. Waarom deze Kamer dan ook in sommige brieven nu eens Dirks en dan weder eens Jans kamer op Bakenes wordt geheeten; zooals ook de Wijde Appelaarsteeg, waarin deze kamer of hofje geplaatst is, in een vrijbrief dato 1 Maart 1440, de Dirks, of in een anderen, de Jan van Bakenesse stege en ook de Bakenesse stege, zonder andere bijvoeging geheeten wordt. In de dagen van De Koning vonden achttien oude vrouwen op dit hofje inwoning. Het aantal was oorspronkelijk op twintig bepaald, zooals in het versje, boven den ingang in de Wijde Appelaarsteeg en boven dien op de Bakenesser gracht te lezen staat:

Gesticht van Dirck van Bakenes
Voor vrouwen acht en tweemaal ses.

☼ Bij het lezen van dit vreemde rijmpje meende ik eerst, dat dit cijfer betrekking had op den leeftijd der ingekwartierde dames en men er uitsluitend maagdekens van den aanvalligen leeftijd van twintig jaren zou aantreffen. Wij bespeurden met onze aangeboren scherpzinnigheid echter spoedig, dat de inwonsters van meergevordenden ouderdom waren, wat, het moge dan al even een teleurstelling zijn, achteraf toch maar beter is. ☼ Een der meest bekende schrijvers over Haarlems oudheid, Mr. A. J. Enschedé, verhaalt ons omtrent de stichting, dat deze geschiedde voor de schepenen met „zeker opdrachtbrief” en het kan niet anders zijn of de stad Haarlem werd hierin als rechtverkrijgend persoon aangewezen. Wanneer men niet wist, — vervolgt deze schrijver — dat volgens den rechtstoestand van dien tijd geen stichting kon bestaan of ontstaan zonder dat ze aan iemand werd opgedragen, zoo zouden de woorden „met zeker opdrachtbrief” ons toch tot deze gevolgtrekking brengen. ☼ Voor zoover bekend, werd de geschiedenis van het hofje van Bakenes in den loop der beide eerste eeuwen van zijn bestaan niet door bijzondere lotgevallen of gebeurtenissen gekenmerkt, totdat. . . . (het is Haarlems vermaarde geschiedschrijver Allan, aan wien wij dit ontleenen) totdat in 1610. . . . en nu zou men zeggen, dat er heel iets ontzettends gebeurde, niet het minst vanwege het tijdstip, waarop dit plaats had, immers onze mannetjesputters van voorouders hadden één jaar van tevoren den koning van Spanje het Twaalfjarig bestand

afgedwongen, acht jaar van te voren hadden diezelfde kanjers de Oost-Indische Compagnie opgericht; wat mag, — zoo vragen we ons af, — dan wel het „bijzonder lotgeval en gebeurtenis” zijn, door Allan bedoeld? Het was (schrik niet, gelezer), het was. . . . een boodschap van de Regeering: complement en asdat het riet, waarmee de Bakenesser Kamers bedekt waren, maar riet was en knapjes gevaarlijk voor de burenen, en of de heeren er subiet voor wilden zorgen, dat dat riet eraf gehaald werd en er behoorlijke dakpannen voor in de plaats kwamen. . . . De regenten schrokken zich een bult, maar vonden er na veel hoofdbreken werkelijk iets heel aardigs op: zij vroegen aan de regeering om subsidie! Maar de Regeering, ook niet van gisteren, doorzag dien zenuw-reflex, antwoordde, dat er van zulke grapjes niets komen kon, en gelastte den regenten, zooveel land te verkoopen

als noodig zou zijn om de dakpannen te betalen. Intusschen bleek het heele hofje er niet zoo best aan toe te zijn; allerlei slijtage en verval werd er opgemerkt, en de regenten moesten nu tot een belangrijke reparatie of verbouwing overgaan. Dit kwam ervan in 1658. Bij deze gelegenheid werd ook de voorpoort gemaakt, die met hetzelfde opschrift is voorzien als de reeds bestaande poort, u weet wel, dat van „Vrouwen acht en tweemaal zes” om te rijmen op „Bakenes”. Voor deze dure verbouwing vroegen de regenten nu weder om subsidie, en ditmaal kregen ze die ook, want Burgemeesters hadden eenigen tijd te voren uit zichzelf al toegezegd, het hofje voor rekening van de stad te doen herstellen. Op deze belofte van het stadsbestuur beroepen de regenten zich in hunnen brief aan „Heeren Burgemeesteren ende regeerders der stad Haerlem” gericht, welke brief aldus eindigt: „Soo keeren sij hen aen mijn E. Heeren reverentelick versouckende dat het voorsegt hofje mette voors. twee hondert ende vijftigh guldens uyt dezer stadts beurse souden moogen werden gesubsidieert. Temeer dewijle hen suplianten den voorleden jaere toegeseyt was, dat 't voors. hofje vuyt dezer stadts beurse behoerlijcke soude werden gerepareert.” (Ge kunt u uit deze regelen tevens eens een oordeel vormen omtrent de goedkoopte dier goede tijden en de ijselijke duurte van den tegenwoordigen; denk eens aan, een „belangrijke reparatie” voor het schijntje van tweehonderd vijftig gulden, een bedrag, waarvoor men thans op zijn best een nieuwe ruit in de keukendeur of een nieuwen sleutel op de straatdeur heeft!) ☼ Eenige jaren later had er nog een verandering plaats. In 1663 werden namelijk een paar woningen of vertrekken bij elkaar getrokken en tot regentenkamer ingericht. Het oorspronkelijk getal van dertien woningen verminderde hierdoor tot elf. ☼ Eenige bijzonderheden omtrent de vroegere bewoners van de Bakenesser Kamers lijken ons hier ook wel vermeldenswaard. Die bewoners waren oude en gebrekkige menschen, (behalve deze eigenlijke verpleegden waren er in later jaren ook eenigen, die een woninkje in huur hadden.) De verpleegden genoten, — volgens een rekening uit 1733 — aan geld: iedere vrouw zes stuivers in de week; gulden, 4½ vierendeel boter, een vetten os, 280 ton turf, 9000 stuks brandhout en 1½ zak zout. Op Paschen kreeg iedere bewoonster ook 25 eieren. De menschen hadden dokter, chirurgijn en geneesmiddelen vrij. Mochten ze desondanks toch overlijden, dan bleef hun nalatenschap aan het gesticht. Deze nalatenschap was echter doorgaans niet overvloedig, daar de oudjes gedurende hun leven de vrije beschikking over hunne gelden hadden, en zij alvorens definitief van de aarde met zijn vette ossen, Paascheieren, turf, dokters,

Foto C. Steenbergh.

HET HOFJE VAN BAKENES.
TOEGANGSPOORT OP DE BAKENESSER-
GRACHT.

brandhout, enz afscheid te nemen, nog even op de valreep hun paar laatste achterwielen aan een braven neef of godvreezende buurvrouw toeschoven. Meer steun vond het hofje in de bepaling, dat men bij de opneming / 25.— betalen moest, zoo schrijft meergenoemde Allan, doch als men hierbij bedenkt, dat het hofje voor de begrafenis van de overleden bewoonsters moest zorgen, kan men wel op zijn vingers uitrekenen, dat er, zelfs in die goedkoope tijden, van vijf en twintig pop niet zoo heel veel overbleef. De rekening kwam blijkbaar dan ook niet altijd zoo goed uit; de stadsregeering steunde daarom vaak de stichting, doch verscherpte daarbij haar toezicht op het geldelijk beheer der regenten. Een aardig bewijs van het laatste mag heeten, dat Burgemeesters in 1699 een aanmerking maakten op de jaarrekening, omdat daarop een post voorkwam van een maaltijd, door de regenten gehouden, en waarbij de dokter, de chirurgijn en de apotheker hadden meegeëufd. De regenten werden ter verantwoording voor de burgemeesters geroepen, maar lieten zich niet kisten; deze maaltijd was, zeiden ze, een aloud gebruik; hij werd slechts om de zes jaar gehouden, en — aldus Mr. A. J. Enschedé, — „was immer beschouwd geworden als een bewijs van erkentelijkheid voor de vele zorgen, die de genoodigden geheel onvergolden en om Godswil aan de verpleegden hadden bewezen.” De burgemeesters bleken niet geheel onhandelbaar, althans ze stelden zich met de uiteenzetting door de regenten gegeven, tevreden, maar de heeren moesten dan uitdrukkelijk beloven voortaan met zulke maaltijden een beetje piano aan te doen. ☞ Dat het bestuur van zoo'n stichting nog heel wat rompslomp en rekenkunst meebrengt, blijkt herhaaldelijk uit een beschrijving, door vernoemden heer Enschedé van den financieelen toestand van dit hofje gegeven. Aldoor sukelden de regenten om het verstoorde evenwicht tusschen inkomsten en uitgaven te herstellen, eenzelfde karweitje als waarmee sedert menschenheugenis geslachten van huismoe- ders zich de zwakke breinen gepijnigd hebben. Maar in het jaar onzes Heeren 1733 kwamen de regenten op een kostelijken inval. De uitgaven overschreden de inkomsten met een bedrag van n. b. / 86.—. „In dit verschil”, zegt de heer Enschedé, — „voorzagen Regenten door de buitengewone inkomsten of, zoo deze ontbraken, door gelden van de oude vrouwen op te nemen op lijfrenten. Dit had, gelijk zij in een rekest aan Burgemeesters opgaven, een dubbel nuttig doel: vooreerst dat het geld der vrouwen aldus niet door hen kon worden verspild en ten tweede, dat de erfenis ook voor het hofje werd bewaard.” (Welk een treffend voorbeeld van den terecht vermaarden koopmansgeest onzer vaderen!) „De burgemeesters keurden deze listigheid goed, mits de regenten van iedere vrouw niet meer dan / 300 zouden opnemen en zij niet een hooger interest zouden geven dan 8 pCt. ☞ Thans nog een enkel woord over den aanblik van het hofje, zooals wij het dezer dagen bij ons bezoek ter plaatse aantreffen. Te midden der oude stad en haar druk vertier ligt het vriendelijke pleintje in zijn stemmigen kring van gelijke vredige geveltjes. Een der geveltjes springt naar voren; dat is een soort koepelkamer, de vroegere regentenkamer, thans bewoond door de concierge. In die vroegere regentenkamer

hangt een oud tableau met de gecalligrafeerde namen der regenten, „Naamregister der Regenten van de Bakenesser Kameren, Haarlem zederd den Jaare 1556”. De lijst eindigt met de namen der tegenwoordige regenten met de jaren 1907 en 1909. De woninkjes zijn intiem; beneden een kamertje met kombofje, een vrij ruim portaaltje, boven een zoldertje. Middenin een grasveldje met wat perkjes en struikjes en een paar mooie sparreboomen. Opvallend is een soort van monumentaal hemeltje boven een pomp. Ik zou u haast om verontschuldiging vragen voor die onafzienbare reeks verkleinwoorden, maar doe dat toch maar niet, daar zulk een hofje en wat daarbij hoort onwillekeurig tot het gebruik van bijna uitsluitend verkleinwoorden noopt.... Men spreekt immers ook nooit van een „hof”, maar van een „hofje”. ☞ Ja, die hofjes, het is al klein en intiem en beknopt wat er is; het leven „in a nutshell”. Vooral van het Bakenesser Hofje geldt dit. Er zijn er echter ook wel grootere in de Spaarnestad. Een volgenden keer vertellen we u nog van een paar andere Haarlemsche hofjes. S.

Foto C. Steenbergh.

HET HOFJE VAN BAKENES.
TOEGANGSPOORT IN DE WIJDE APPELAARSTEEG.

Oude Drentsche gebruiken.

PASCHEN.

„Siep, sap, siepien,
Wanneer worst dou riepe?
Te Meie, te Meie,
As de veugelties eier lekt.
Wat lekt ze dan?
Lège, lège doppen,
Kale, kale koppen —
Toen 'tkattien opet diekien zat,
Zeute melk met tweibak at,
Kwam 'n beuet hekse,
Dé wol 't kattien 't oor of
bieten;

Heel of, half of,
Too had 't kattien 't oor of.”

☞ Het trillerde uit een wilgenboschje aan een slootkant... zangerig, fijn. ☞ Ik kwam nader. Een knaap zat op zijn eentje als in een groene nis. Hij sloeg met zijn mes den sappigen bast van een wilgentakje los, om er een fluitje van te maken, en bekeek van tijd tot tijd zijn kunstwerk. Het kwam klaar. Toen floot en blies hij met groote zelfvoldaanheid zijn zilveren noten uit zijn bolle wangen. Hij zag mij en lachte guitig, maar plotseling vloog hij op, met een gier in zijn blaasmond. Uit een buurtweg galmde zeurig, eentonig:

„Hei j'ook een olde mande,
„Die we te Paschen brannen;
„Hei j'ook een bossien riet?
„Anders hëw te Paschen niet.

☞ De kleine Pan was ineens weg. — Dat ik er niet aan gedacht had! Het liep tegen het feest der Opstanding. Een amerij later stond ik op den Brink te Vries. Daar hoorde ik het weer: „Hei j'ook een olde mande.” — Een wagen, halfvol ouden brandbaren rommel: takkebossen, manden, een warhoop van afgedankte prullen, kwam den hoek om, een rist van knapen met gloeiende gezichten er voor als trekkers, een niet minder groote er achter, een traliwerk van zeulende en duwende armen. Bij elke schuur hield men stil en zeurde het lied. — Van den ingezamelden oogst werd buiten het dorp een Paaschvuur opgebouwd. En, ofschoon men meer dan genoeg had verkregen, werd hier en daar naar een ver-

borgen hoek nog een knaap gezonden om wat te kapen. Het Paaschvuur kon immers nooit schitterend genoeg zijn. — Het werd Paschen. De schaal met rijstenbrij, wit als sneeuw, was geleedigd, de eieren waren opgesmuld met woesten eetlust. De avond dommelde in zijn purperen slaaprok. Nu was de tijd gekomen. Joelend begaf de jeugd, knapen en meisjes, ook enkele meer bejaarden, zich naar de plek, waar men de brandbare massa had opgehoopt. Een staak piekte er boven uit, en op dien staak hing een oude teerton. — Er vlamde een vuurtong onder de takken, bij den bodem. Daarna knetteren met uitsluitende rookpluimen, en toen een vurig optongen van vlammen naar boven onder luid gejubel, getrappel en handgezwaai der verzamelde jeugd. En rondom op de heidevlakte bij de omliggende dorpen en gehuchten laaiden de vuren en vormden een rooden band rondom den einder. Hoezee, Donar verdrijft de duistere machten van den winter! — Maar de vlammen tongelen hooger, breed laat de vuurgloed. Eindelijk wordt de teerton aangetast. Dat is het glanspunt. Jubelend danst men om de knetterende vlammen, en wanneer ten laatste alles in een zakt tot een smeulenden gloed, dan springt men er over heen in wilden overmoed, zonder dat de jeugd daarbij denkt aan uitdrijving der boosheid. Zij denkt alleen maar aan het genot van het sprookjesvolle samenzijn in het avonddonker, beschenen door de vurige lichtklaarte.

H. HOVING.

Onwetenschappelijke Reisindrücken

5) door L. VERWEY.

Zondag 11 Maart 1923.

NU wij hier zoo lang zijn, hebben wij zoo veel gelegenheid de menschen te leeren kennen en wij vinden zulke mooie wegen. En omdat 't haast altijd warm zonnig weer is, zijn we heele dagen buiten. I. schildert dan en ik zoek bloemen of fotografeer en maak af en toe een praatje met de herders en het landvolk. Ons laatste wandeling was naar Monserrato. Op elke tocht gebeurt er iets, waar wij van te voren niet opgekend hebben, of zien wij iets, waarvan we 't bestaan niet vermoedden. ☼ Wij hadden Monserrato zien liggen door den verrekijker van ons balkon af. Zou 't een kasteel zijn? een kerk? een dorp? Niemand kon't ons zeggen. Den weger heen hadden wij ontdekt, op een dag, dat I. het gezicht op de stad had willen schilderen van de rivier de Hipsos uit. Zij zat daar op een grintbank in de rivier. Het was een wonderige dag en het paneel wiebelde heen en weer in den wind, maar 't hinderde haar niet, zij zette het paneel zoo goed mogelijk vast en ik ging wandelen. Toen ik weer aan den oever van de rivier stond, zag ik van den anderen kant over de rotsblokken een man naar haar toegaan. Hij had een witte doek om zijn hoofd met roode moppen, daaronder een pet. Zonder een woord te zeggen ging hij naast het schilderij staan en hield 't vast. Na een wandeling van 1½ uur kwam ik terug, daar stond hij nog, als een standbeeld op dezelfde plaats als bij 't begin. Hij had ½ uur geleden van de Signora 1 Lire gekregen en de mededeeling, dat hij nu wel gaan kon.

Maar dat had zijn effect gemist. ☼ Met een werkelijk wanhopend gezicht liet hij mij de Lire zien. „'t Is te weinig, Signora, te weinig.” Hij kreeg nog ½ Lire er bij. Ook dat mocht niet baten. „Hij had die dienst nu met liefde voor de Signora gedaan, nu moest zij grootmoedig zijn en hem 10 Lire geven. Voor 1½ Lire kreeg men niet eens tabak. En 't een of 't ander, 10 Lire of niets. Geen half werk. Natuurlijk kreeg hij geen 10 Lire. Welke Hollander zou voor een ongevraagd dienst 10 Lire geven? ☼ Toen liet hij de ½ L. in den zak van mijn mantel glijden, nam beleefd afscheid en liep weg. In zijn tuinboonenveld ging hij onkruid wieden. ☼ Natuurlijk kregen wij, voor wij naar huis gingen, berouw en overlegden samen, wat we doen zouden. 10 Lire zou onzin zijn, wij besloten het nog eens met twee te probeeren en de uitwerking te zien. Die was verrassend. Grooter metamorphose in een gezicht heb ik nooit gezien. Met een ruk trok hij de doek met moppen van zijn hoofd, toen de pet, een breede glimlach verhelderde zijn gezicht en verrukt riep hij: „Maar Signora, 't is te veel! Dank U, Dank u!”

Voldaan wandelden wij naar huis. Geen 10 minuten later hoorden we roepen: „Signorina, Signorina”. Wij draaiden ons om en zagen denzelfden man, stralend als de zon zelf en met een groote bouquet lichtpaarse anemonen in zijn hand. Wij waren blij dat de zaken zoo tot aller tevredenheid waren opgelost en bewonderden zijn tegenwoordigheid van geest en zijn talent, om een situatie te redden. Wij hadden zijn tweestrijd gevolgd, aan den énen kant de behoefte om de vreemdelingen te helpen en aan den anderen het verlangen naar geld. ☼ Een paar dagen later zijn wij over de rivier naar Monserrato gegaan. 't Was precies een Hollandsche lentedag, de geuren, de atmosfeer, de temperatuur, de kleur van 't groen, 't zingen van de vogels. De amandelboomen raken uitgebloeid en zitten volop in groene sappige blaadjes, nu zijn ze haast nog mooier. Ook waren na den regen van een der vorige dagen veel nieuwe bloemensoorten gekomen, vooral blauwe en roode anemonen met zwarte harten, die groeien langs de afgronden, en 't kost moeite ze te plukken. ☼ De berg, waarop Monserrato ligt, is een voortzetting van de Rupa Atenca dezelfde rotsachtige bodem, dezelfde kleur van den

Foto C. Steenbergh.

HAARLEMSCHE HOFJES.

EEN AARDIG HOEKJE IN HET HOFJE VAN BAKENES.

grond en dezelfde plantengroei. Wij zagen van daaruit Girgenti liggen en Mont Aperto lag wit te schitteren in de zon. Naar de zee toe waren kudden schapen in de vlakte. Boven op den berg ligt Monserrato, een oud klooster, omgeven door een hoogen muur. 't Moet uit de 15de eeuw zijn, maar 't wordt sedert lang niet meer als klooster gebruikt. ☼ Nu zijn 't woonhuizen en wonen er drie families, alle onderling geparenteerd en die ons, toen ze ons zagen aankomen, hun opwachting maakten met hun drie honden. Door een zware poort, die 's nachts gesloten wordt, kwamen wij op een binnenplaatsje. Daar waren de twee bewoners, die ons niet mee begroet hadden. Een heel klein oud mannetje en een heel klein oud ezeltje. ☼ Het oude mannetje, met een korten leeren pofbroek aan, een wollen doek over 't hoofd en een stok tusschen de knieën, zat onbewegelijk op een steenen trapje en zag er uit, alsof hij

daar gezeten had sinds de oprichting van het klooster. „Persono di Servizio” werd hij aan ons voorgesteld. Het ezeltje stond naast hem, net zoo onbeweeglijk. Het was niet grooter als een groote herdershond en nam net zoo min notitie van ons als het oude mannetje. De rest van de familie des te meer. Zij begonnen natuurlijk weer met de gewone vragen en wij gaven onze antwoorden, met een kleine variatie. ☼ Er was een klein poortje op de binnenplaats, dat voor ons opengemaakt werd met een sleutel zoo groot als dit blad papier, en wij stonden plotseling in een groote ruimte, de vroegere kerk van het klooster, die nu evenwel gebruikt werd als bergplaats en voorraadschuur. Er was een altaarstuk en vergane muurschilderingen en in een kastje achter glas een prachtig Madonnabeeld, een sculptuur in hout van 1452. ☼ In een hoek aan den anderen kant hingen groote trossen tomaten, waarmee onze zakken gevuld werden. Wij vroegen, of we hun iets geven mochten. „Ons niet, maar wel de Madonna”. Voorzichtig werd 't kastje opengemaakt en bij 't kleine brandende lampje legden wij stilletjes een zilverstukje. ☼ In den tuin achter de oude hoge muren waren nog bloeiende amandelboomen, de heele familie deed ons uitgeleide en wees ons den weg naar de zee, het was heerlijk wandelen nu, de boonen en de erwten waren hoog opgeschoten en nergens nog zagen wij zulke prachtige olijfbomen. Wij vonden wilde tulpen en narcissen en massa's blauwe anemonen in een roggeveld vlak bij de zee en voldaan over al die heerlijkheden, kwamen we in 't hotel terug. (Wordt vervolgd).

HOE IK WILDE DIEREN LEVEND GEVANGEN HEB.

IN den winter van het jaar 1908 vertrok ik in opdracht van het Hongaarsch Nationaal Museum naar Midden Oost-Afrika, om daar, evenals gedurende mijn twee vorige Afrikaansche reizen, voor genoemd Museum zoölogische verzamelingen bijeen te brengen en er waarnemingen te doen. Ik bezocht het aan den oostelijken oever van het Victoria Njanza-meer gelegen gedeelte van het voormalig Duitsch Oost-Afrika; ik jaagde er, bracht er collecties bijeen, en ten slotte sloeg ik mijn kamp op in de zeer wildrijke omgeving van de Roëana-steppen. Inmiddels ontving ik, tegen het einde van 1910, uit het vaderland een uitnoodiging, om voor de den Zoölogischen tuin te Boedapest levende dieren te vangen. Zoo werd ik voor eenigen tijd dierenvanger. ☼ Hoewel ik voor het vangen van wilde dieren niet doelmatig was uitgerust, begon ik mijn nieuwen arbeid met goede vooruitzichten. Zooals ik hierboven reeds mededeelde, bevond ik mij in de Roëana-steppen, in de wildrijkste streek van Oost-Afrika. Bovendien — en dat was van veel belang — wist ik de vriendschap te winnen van den machtigen hoofdman Katoetoe, den Sultan van den stam der Waschaschi. Met hem heb ik later een zoogenaamde „bloedsbroederschap” gesloten, en zoo kon ik steeds op zijn hulp rekenen, terwijl hij van zijn kant altijd van mijn bescheiden diensten verzekerd kon zijn. ☼ In den aanvang van mijn dierenvangers-arbeid lachte mij het geluk van den beginneling toe. Het eerste dier, door mij gevangen, was het kostbaarste wild, waarop ik in dit gedeelte van Oost-Afrika kon rekenen. Ik zal u vertellen, hoe dat geschiedde. ☼ Ik ontving bericht, dat aan den voet van den berg Tyamriho, ongeveer drie uur van mijn kamp verwijderd, eenige rhinocrossen door de bosschen zwierven; zij hadden zelfs twee mannen aangevallen, toen deze niets vermoedend in het bosch bruikbaar hout zochten voor een daar in aanbouw zijnd Missiehuis. Zoo vormde ik het plan, een of twee Rhinos te schieten, met de bedoeling ze later te praepareren. Dat ik daar levende neushoorns zou kunnen vangen, kwam in het geheel niet bij mij op. ☼ Nadat mijn tent opgebroken was, verorberde ik vlug een sober middagmaal, om des namiddags zoo vroeg mogelijk om het bosch een verkenningstocht te kunnen maken. Juist dronk ik een kop koffie, toen een van mijn inboorling-tochtgenooten

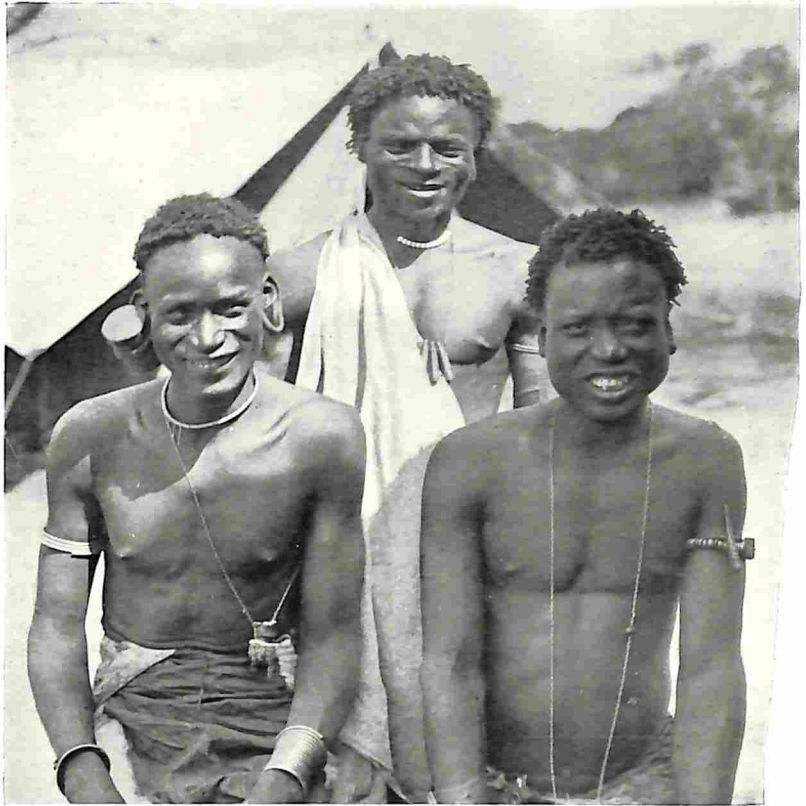

Foto Kittenberger.

DE BEWONERS VAN OOST-AFRIKA.
BOENTOE-NEGERTYPEN.

zenuwachtig met de armen zwaaiend op me toeliep. Snel nam ik mijn geweer op en ging hem tegemoet, want ik begreep dat hij me nieuws van de Rhinos had te vertellen. En inderdaad, de inboorling vertelde mij, dat hij, bezig met het opzetten van een luipaarden-val in het dichte geboomte, een neushoorn had hooren eten. Voorzichtig slopen wij naar de door hem aangeduide plaats, en weldra hoorde ook ik het geluid van het kalm weidende en smakkende dier. (De zwarte neushoorn eet slechts het loof en de jonge takken der boomen). Bij het naderbij sluipen echter trapte ik onvoorzichtig op een dorren tak, die knappend onder mijn voet brak, en dadelijk klonk het toornige gesnuif van het dier. Behendig als een aap sprong mijn metgezel achteruit, en achter een dikken boom dekking zoekend, legde hij zijn hand op een tak, klaar om snel omhoog te klimmen als de gevaarlijke vijand zich mocht vertoonen. Ik richtte mijn geweer naar de plaats vanwaar het geluid kwam, doch kon in het dichte geboomte mijn doel niet onderscheiden. De netelige situatie duurde echter niet lang. Het groote dier bemerkte ons niet, ook al omdat de wind van hem af woei, en weldra hoorde ik weder het geluid van het knakkend afbijten der twijgen. Zachtjes sloop ik naderbij, tot het dier mij eindelijk in het

Foto Kittenberger.

AAN HET VICTORIA NJANZA MEER IN OOST-AFRIKA.

oog kreeg. Met woedend gebrom stormde het op mij los, doch ik kreeg even zijn plompen kop voor mijn geweer, en de met metaal bekleede looden kogel wierp het groote dier voor mijn voeten neer. Het gewerschot bracht eenige minuten lang groote ontsteltenis in de omgeving teweeg. De kleine bewoners van de groote boomen, de apen en bonte vogels, schreeuwden en krijschten door elkaar, maar weldra was de stilte weergekeerd, die nog slechts door het gesteun van het stervende dier werd gestoord. De snel bijeen-geroepen inboorlingen begonnen terstond de dikke huid van het dier op handige wijze af te stroopen. Dit werk duurde tot in den nacht, en eerst den volgenden morgen werd de zware huid in mijn kamp gebracht, waar ze dadelijk onder handen werd genomen; na een week naarstigen arbeid was de huid geprepareerd. Op den dag volgende op dien van deze gelukkige jacht, wilde ik des namiddags andere gedeelten van het bosch onderzoeken, al verwachtte ik niet, zoo spoedig weder een neushoorn aan te treffen. Nauwelijks had ik echter eenige meters aan den rand van het bosch geloopen, of mijn metgezellen hoorden het knorren en stampen van een Rhino. De wind was zeer ongunstig voor ons; daarom legden wij een halven cirkel af, om in den rug van het dier te komen. Daar aan deze zijde echter geen sporen te vinden waren, verdeelden wij ons in groepen en drongen in het dichte geboomte vooruit, om het zeldzame wild te vinden. Plotseling hoorde ik geruisch op de plek, waar zich twee mijner gezellen moesten bevinden, en ijde in hun richting, om mogelijke ongelukken te voorkomen. De eene inboorling zat op een zeer stekelige mimosa, terwijl de andere, de phlegmatische Sindano (naald), met zijn mes de stekels van een andere, mimosa afsneed om gemakkelijker naar boven te kunnen klimmen. Ik kon daaruit opmaken, dat de gezochte „faroe” (neushoorn) dicht in de nabijheid was. Maar van de plaats waar ik stond, kon ik niets van hem zien, en

toen ik verder voortging, nam het dier de vlucht, doch bleef wat verder weer staan. Weder ging ik vooruit, doch weder kon ik het dier niet zien. Mijn metgezellen volgden mij, denkend, dat de „faroe” voor goed verdwenen was. Maar plotseling wees een van hen voor zich uit en weder verdwenen beiden achter veilige dekkingen. Werkelijk, de neushoorn stond dicht bij mij, maar zoo onbeweeglijk, dat ik het plompe grijze lichaam nauwelijks zien kon. Te voren had ik het voor een termieten-hoop gehouden. Mijn schot knalde en in een oogwenk was de Rhino verdwenen. Het opwaaierende stof ontnam mij het uitzicht, maar daar ik geen geluid hoorde, moest ik aannemen, dat het dier gevaan was. Voorzichtig naderde ik; plotseling klonk het snuiven en knorren van een tweeden Rhino in mijn oor. Ik legde mijn buks aan — mijn metgezellen waren natuurlijk onzichtbaar, — en plotseling stormt uit het geboomte..... een heel jonge kleine neushoorn, zoo klein als een neushoorn maar zijn kan, rakelings mij voorbij. Snel legde ik mijn geweer op den grond, en wierp mij op de welkome buit, die ik met beide handen omklemde. En nu begon de „dans”. De Rhino-baby weerde zich wanhopig, en ik had nooit gedacht dat zoo'n jong dier — het kon nauwelijks 1 à 2 weken oud zijn — al zoo krachtig kon zijn. Ik lag reeds dadelijk op den grond, en het kleine dier trok en slurde mij op de kleine open plek rond. Blauwe plekken, krabben en stompen werden rijkelijk mijn deel, maar ik liet niet los, en riep luidkeels mijn gezellen te hulp,

die eindelijk ook verschenen. En met hunne hulp kon ik het tegenspartelende en worstelende dier meester worden. Strikken hadden wij niet (later, toen ik meer getraind in mijn werk was geworden, zorgde ik er voor, dat elk mijner mannen steeds een langen strik bij zich droeg); daarom nam ik mijn beenwindsels af, en boeide daarmee de kleine gevangene. Nu wilden wij hem op onze schouders naar mijn tent brengen — de baby woog ongeveer 100 pond — maar het was onmogelijk, want bij iedere krachtige beweging van het jonge dier vielen wij bijna op zijde. Toen ont deden wij zijn pooten van de boeien, maakten er een halsband van, die mijn beide mannen rechts en links beetnamen, ik pakte baby's staart, en zoo gingen wij in versnelden pas naar mijn tent, waar de gevangene aan een boom werd vastgebonden. En daar hij van opwinding en vermoeidheid geheel buiten adem was, masseerden wij zijn geheele lichaam flink. Onze baby riep nog lang naar zijn doode moeder, maar des nachts sliep hij al heel rustig naast een van mijn metgezellen, en den volgenden morgen, toen mijn andere mannen mij kwamen afhalen, volgde hij ons als een hond naar het kamp. Eenige dagen na zijn vangenneming was hij reeds zoo tam, dat ik hem slechts des nachts liet vastbinden. En ook dat was misschien niet noodig geweest; maar men kan nooit te voorzichtig zijn. Later hield hij zijn verzorgers voortdurend gezelschap, en als zij zich voor de grap verstopten, stiet

hij eigenaardige schrille geluiden uit, tot hij hen weder gevonden had. Zijn wonderlijke bewegingen leken belachelijk veel op die van een volwassen Rhino. Ieder vreemd voorwerp, ieder vreemd dier, verwekte in hem den toorn des Rhinos, en zonder zich te bedenken stormde hij op iederen tegenstander los. Na eenige weken gaf ik hem een jonge waterantilope (cobus, waterbok) tot gezelschap, met welke hij snel vriendschap sloot. Weldra waren zij onafscheidelijk. Het vangen van zulk een dikhuid moge lastig zijn, wellicht nog lastiger is zijn

opvoeding. Onze baby werd eerst met zuivere melk gevoed, later met in melk gekookte havermout, die hem op een lepel werd te eten gegeven. Nog later wenden wij hem er aan, uit een schotel te eten (zie de afb. op de volgende bladzijde). De afbeelding hierboven geeft den kleinen Rhino te zien, kort voor zijn vervoer naar Europa, met zijn besten vriend, een jongen Colobus-aap. Met het vangen van een rhinoceros is men echter niet altijd zoo gelukkig. Het gevangen dier gaat, vooral als het niet meer zoo heel jong is, door de opwinding en krachtsinspanning vaak dood, zooals ik helaas bij ondervinding geleerd heb.

(Slot volgt).

KOLOMAN KITTENBERGER.

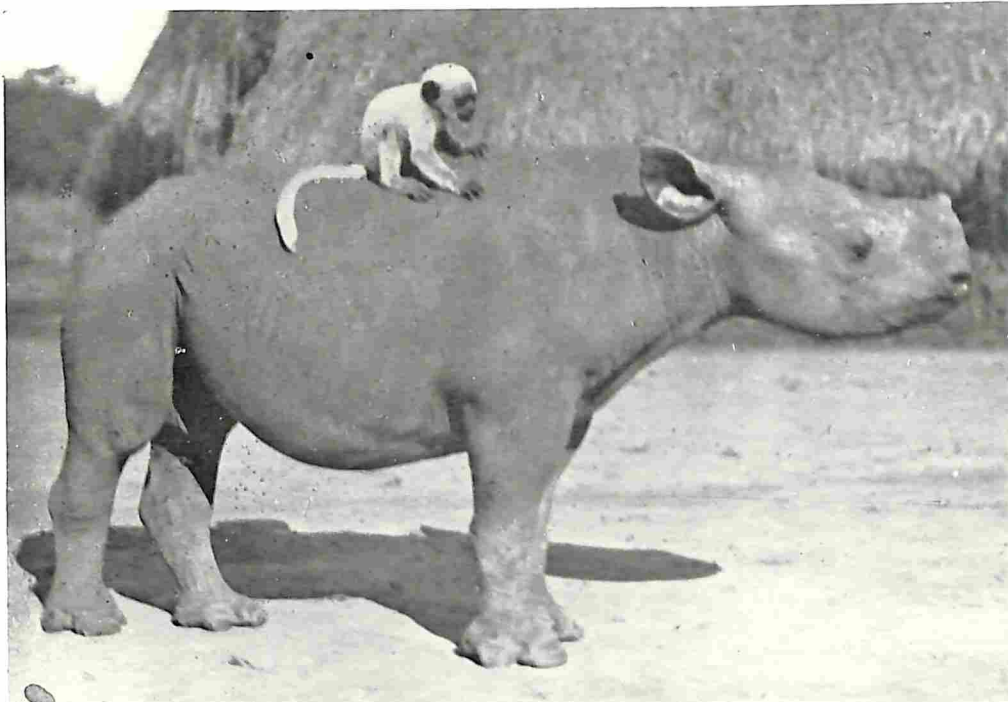

Foto Kittenberger.

ONZE RHINOCEROS-BABY, MET ZIJN VRIEND, EEN COLOBUS-AAPJE.

Ontvangen Boeken.

Van de N. V. Sluis' Pluimvee- en Vogelvoederfabrieken te Weesperkarspel ontvingen wij hare jubileumboekjes „Succesvol kippen houden” en „Onze zangvogels”. Eerstgenoemd boekje bevat 16 afbeeldingen in kleuren van de meest voorkomende hoenderrassen, verder afbeeldingen van een hoenderhok, enz. enz. In den tekst wordt allerlei medegedeeld omtrent de huisvesting en de meest voorkomende ziekten met geneeswijze. Een handleiding in beknopten en populairen vorm voor den kippenliefhebber, die gezien en gelezen verdient te worden, en waarin de reclame voor 't eigen fabriekaat van de uitgeefster een betrekkelijk kleine rol speelt.

DE GEHEIMZINNIGE DOOD VAN Mr. SERLES

17) door W. B. M. FERGUSON.

XI

EEN kwartier later verlieten Blunt en ik de woning in West Street en namen den ondergrondschen trein naar Manhattan Island. Isabel was naar bed gebracht want er was verder niets gesproken over de „Serleszaak”, niettegenstaande haar aandringen. ☼ Ik wist dat Blunt zich alleen in de kaart had laten kijken ter wille van Isabel's gemoedsrust, en nu drong ik er bij hem niet op aan, om mij nader in te lichten of om hem een van de talrijke vragen te stellen, die in mijn geest dooreen joegen. Het verbaasde mij, zooals vanzelf spreekt, dat, indien de misdadiger zich als zijn slachtoffer had verkleed, Serles in dien stoel was gevonden. Als de moordenaar Cary goeden nacht had gewenscht om tien minuten voor zessen, en het lijk van Serles om zes uur in dienzelfden stoel was gevonden, hoe had die verwisseling dan kunnen plaats hebben? Waar was het lijk al dien tijd verborgen geweest? Hoe kon de levende den doode in zijn plaats neerzetten zonder Miss Gregory's aandacht te trekken? Ja, dat was wel de moeilijkste vraag van alle. Dit zou eenige verklaring vereischen. En wie bezat de acteursgave om Cary, Evans en Isabel te bedriegen? Zeker, er zijn menschen, die gemakkelijk iedere stem natuurgetrouw kunnen nabootsen, en Isabel had Serles de kamer niet zien binnenkomen. Maar Cary wel! Cary had van aangezicht tot aangezicht met hem gesproken; en zelfs al was de kamer in het half duister, zou het een meester in de kunst van grimeeren vereischen om de fysieke eigenschappen van Theodore P. Serles te copieeren. ☼ Mijn gedachten hadden zich onmiddellijk op Warburton gericht; maar het idee alleen dat hij zich zou vermommen als zijn oom, was bespottelijk; Warburton was meer dan zes voet lang en woog minstens twee honderd pond, terwijl Serles minder dan het gemiddelde gewicht en de gemiddelde zwaarte had. Al de acteurstalenten, al het genie voor vermommening ter wereld konden dat onoverkomelijke bezwaar, dit in het oog springend verschil niet uit den weg ruimen. ☼ Toen dacht ik aan Evans, die tot dit oogenblik, zelfs geen spoor van achterdocht bij mij had opgewekt. Ik liet zijn lichamelijke kenmerken langs mijn geestesoog gaan en schrok toen ik zag dat er, wanneer hij een baard droeg zooals zijn overleden meester, een vrij groote gelijkenis tusschen de twee bestond; heer en knecht waren ongeveer van dezelfde lengte en zwaarte. ☼ „Waar is Evans de butler?” vroeg ik plotseling, terwijl mijn geest vervuld was van duizend sluipende vermoedens. „Ik heb hem niet in het huis gezien op den avond, dat ik Warburton ontmoette. „Omdat hij daar niet meer is,” zei Jimmy kalm, zijn aandacht vestigend op een kleurig aanplakbiljet aan het tegenovergestelde raam. „Mr. Serles' tragische dood heeft den armen kerel natuurlijk geschokt — een aanhankelijke bediende voelt zulk een schok. Hij zei Mr. Warburton, dat hij daar niet langer kon blijven.” „En waar is hij nu? Je hebt hem toch zeker in de gaten gehouden?” „O, zeker, ja,” zei Jimmie rustig. „Hij woont in Oost Tweeënveertigste Straat. Grappig dat je aan Evans hebt gedacht, want ik heb het plan hem vanavond te bezoeken.” „Heb je er iets tegen dat ik meega?” „Volstrekt niet; je moet niet over vertellen wat ik tegen Miss Gregory heb gezegd.” „Ik weet wanneer ik mijn mond moet houden,” zei ik veelbeteekenend en ietwat driftig. „Ik zal hem geen wenk geven.” ☼ Jimmie keek mij een oogenblik aan met een glimlach op de lippen, en hernam toen zijn zorgvuldige studie van het kleurige aanplakbiljet, blijkbaar nieuwe belangstelling ervoor voelend. ☼ Maar toen ik later een blik op hem wierp, mij afvragend waaraan hij dacht; mij afvragend hoe hij kon hopen al deze onoverkomelijke hinderpalen weg te redeneeren, welke zijn theorie had opgeworpen; hoe hij kon verklaren dat Isabel niet zag of niet hoorde dat de doode in plaats van den levende werd

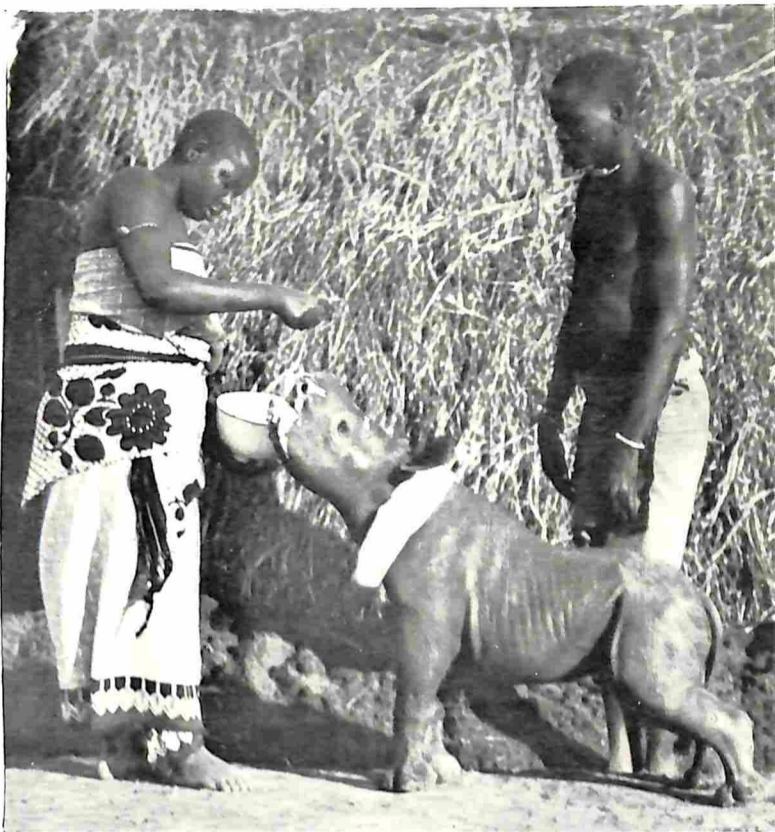
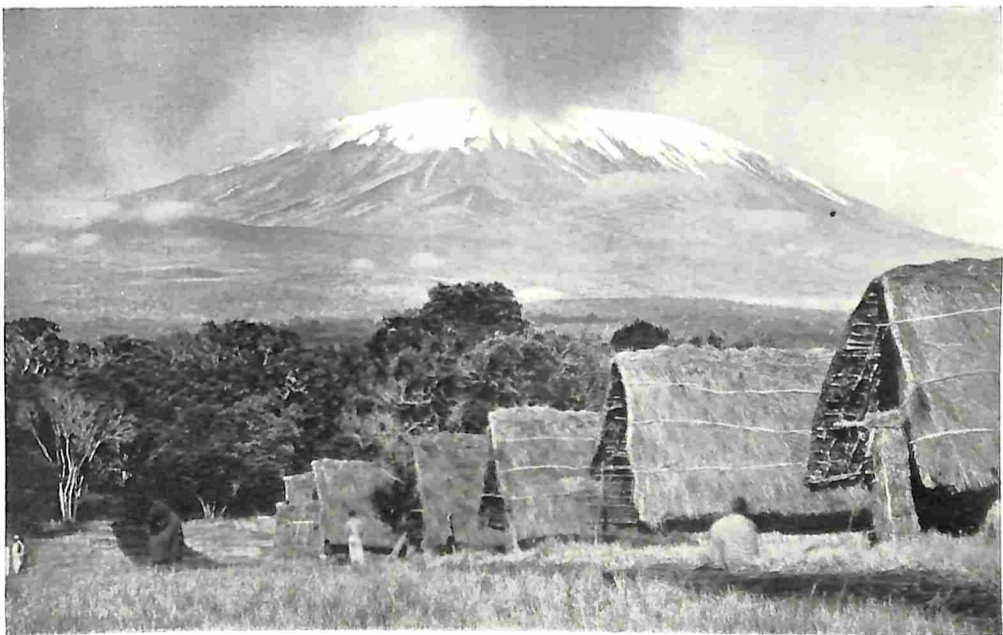

Foto Kittenbergzr.

HOE IK WILDE DIEREN LEVEND GEVANGEN HEB.
ONZE JONGE NEUSHOORN AAN DEN MAALTIJD.

neergezet — toen zag ik dat zijn uitdrukking van kalme onverschilligheid was vervangen door een van diepen ernst. Hij zag er vreemd, bleek en bezorgd uit. ☼ Ja, niettegenstaande zijn vindingrijkheid, zou zijn theorie der misdaad het grootste verstand afmatten en het was niet te verwonderen, dat mijn metgezel ernstig en nadenkend was. Want, zooals wij bewezen hadden, had de moordenaar dien lichtkring niet kunnen betreden zonder dat Isabel het gemerkt had; en het leek mij even onmogelijk dat hij den stoel had kunnen verlaten, het lijk van zijn slachtoffer — dat hij uit den verborgen schuilhoek had gehaald — in zijn plaats zetten en uit de kamer ontsnappen, zonder haar aandacht te trekken. Wat mij betrof was deze verklaring de meest onmogelijke van de twee. „En wat dunkt je van Cary's inbrekerstheorie?” vroeg ik plotseling, daar ik onmogelijk langer kon zwijgen. „Cary heeft gelijk,” antwoordde Jimmie. „Hij had van het begin af gelijk. Een inbreker heeft Mr. Serles vermoord.” „Maar van het begin af heb je gezegd dat een inbreker het niet heeft gedaan!” riep ik verbaasd uit. „Zoo?” vroeg hij kortaf en keerde terug naar zijn aanplakbiljet. ☼ Ons gesprek met Evans, den butler, stelde mij te leur. Ik kan niet zeggen wat ik er precies van verwachtte; maar ik had een heimelijk idee dat het mij een „clou” omtrent

OOST-AFRIKAANSCH NEGERDORP

den moordenaar zou geven. Voor mij was het „geval Serles” in deze periode geheimzinniger dan ooit geworden; Blunts bewering had — in plaats van licht over de zaak te werpen — ze vertroebeld en allerlei tegenstrijdige theorieën woelden mij door het hoofd. Mijn vage achterdocht van Evans getuigde van mijn geestestoestand — ik tastte het heele kompas rond bij mijn pogingen een oplossing te vinden. Alle redeneering werd vervangen door gissingen, want dit raadsel had methodisch denken te niet gedaan en ik werd prikkelbaar en driftig. ☼ Ik heb gezegd, dat ons gesprek met Evans teleurstellend bleek, en heel weinig bijdroeg tot mijn verlangen naar opheldering; maar het verstrekte Blunt tenminste één feit van groote beteekenis. Onder een onmeedoogend kruisverhoor verklaarde de butler, dat, toen hij de kamer uitging om het vuur in den salon bij te vullen, het groote Japansche scherm links van den haard stond als men de kamer binnenkwam. Men zal zich herinneren dat het later aan den rechterkant gevonden werd. Evans had zich dit feit slechts herinnerd nadat Blunts hem ijverig had ondervraagd; hij liet hem zich herinneren en herhalen iedere daad, die hij den avond van den moord had verricht — evenals in Isabels geval. De butler met het spitse gezicht en de snuffelende spraak was zichtbaar nerveus en verschrikt, en wij hadden hem verrast juist toen hij bezig was naar bed te gaan.

De kamer was eenvoudig maar zindelijk, en hij ontving ons, half gekleed, op bed. „Waar stond dat scherm gewoonlijk?” vervolgde Jimmie. „Links van het vuur waar je het eerst zag of rechts waar het later werd gevonden?” „Links, mijnheer,” zei Evans. „D.w.z. gedurende den dag. ’s Avonds werd het rechts gezet, want Mr. Serles hield veel van frissche lucht, en de ramen stonden altijd een eindje open, wat het ook voor weer was. Dus werd ’s avonds, als Mr. Serles bij het vuur zat, het scherm rechts geplaatst — tusschen hem en den luchtstroom.” „Heb

je het verplaatst op den avond van de misdaad? Heb je het scherm aangeraakt?” „Nee, mijnheer. Mr. Serles was niet in de kamer, ziet u, toen ik het vuur oppoekte. Later, toen ik zag dat het scherm verplaatst was, wist ik dat Mr. Serles het had veranderd voor hij op zijn stoel voor het vuur ging zitten.” ☼ Blunt knikte alsof dit alles overeenstemde met een bestaand idee van hemzelf, of beter gezegd met zijn overtuiging. Hij vroeg nogmaals naar de duisternis van de kamer toen de haard werd bijgevuld en Evans’ oordeel kwam geheel overeen met dat van Miss Gregory. „Het was schemerdonker, mijnheer. Zoo donker dat ik alleen het Japansche scherm zag en niets meer. De kamer was vol schaduwen. Ik hoorde Miss Gregory over een stoel struikelen op haar weg naar de bibliotheek, wat bewijst hoe donker de kamer geweest moet zijn vóór de nieuwe blokken vlam gevat hadden.” Dat was precies de redeneering van Isabel geweest. ☼ Wij vertrokken, naar ik mij verbeeldde tot groote geheime verlichting van Evans. Hoewel het al laat was, ging Blunt Warburton nog opzoeken en ik nam met tegenzin afscheid van hem. Ik moest op het bureau nog wat werken en hoe dan ook, ik verlangde Warburton niet meer te ontmoeten. ☼ Zaterdag kwam en ging voorbij en hiermee de tijdgrens van Blunt, want Zondags was er nog geen sensationeel verhaal van de oplossing der Serles-zaak in de krant, die ik vertegenwoordigde. Ik was hierop voorbereid sedert Jimmie de juistheid van Cary’s theorie had

erkend. Van diens succes had ik slechts weinig gehoord, daar Eerlijke John, toen ik hem zag, een diep beroeps-stilzwijgen bewaarde. Maar toen ik terloops opmerkte dat Blunt het nu met hem eens was inzake zijn inbrekers-theorie, werd de zwijgende commissaris iets spraakzamer en zei onverschillig: „Nu, ik dacht wel dat hij gaandeweg daar toe zou komen. Wij zijn het misschien niet eens omtrent de identiteit van den misdadiger, maar het lijdt geen twijfel, dat hij een inbreker is — en wel dezelfde, die de buurt heeft onveilig gemaakt.” ☼ Hij ondervroeg mij toen nauwkeurig aangaande Blunts succes, maar ik schonk hem niet veel voldoening, daar ik mij niet gerechtigd achtte iederen stap, dien Jimmie deed, te vertellen. „Ja, het is een moeilijk geval,” zei Cary peinzend, achter zijn lessenaar in een stoel achterover hangend en zijn gladde kin wrijvend. „Het verbaast mij niet dat Blunt zijn pocherij niet waar kan maken, ofschoon ik wist, dat het niets dan bluff was. Ik denk dat hij onmiddellijk zag, dat wij tegenover de moeilijkste zaak stonden, welke onze afdeling in langen tijd had op te lossen. Wij hebben geduld en slimheid noodig. De kerel, dien ik op het oog heb, moet op heeterdaad betrapt worden of heelemaal niet. Hij is een gladde vogel, geloof mij; maar wij zullen hem tenslotte toch te pakken krijgen. Ja, wij zullen hem pakken!” Toen — alsof hij spijt had van zijn

openhartigheid, verviel hij in langdurig stilzwijgen.

☼ Ik vroeg hem of het niet mogelijk was, dat iemand, die vermoord was en niet Mr. Serles zelf, met hem dien avond van de misdaad had gesproken en hij lachte mij in mijn gezicht uit. „Dat is een heel vernuftige theorie,” verklaarde hij. „Is die van uzelf? U moest er trotsch op zijn.” „Och, het viel mij zoo terloops in,” antwoordde ik.

„De kamer was zoo donker, ziet u, en een goed acteur, die eenige gelijkenis met Mr. Serles vertoonde, zou niet zooveel moeilijkheid met de rol hebben. Deze vermoorde zou de moordenaar geweest

IN OOST-AFRIKA. VADER EN ZON OP WEG NAAR HET CORP.

kunnen zijn, die nadat u was heengegaan, het lijk van Serles op zijn plaats had gezet — in den stoel waarin het gevonden werd. Serles kon vermoord geweest zijn vóór u het huis zijt binnengekomen.” ☼ Cary begon nogmaals luid te lachen en werd toen plotseling stil, terwijl hij op zijn lip beet. Hij fronste het voorhoofd en trommelde op zijn lessenaar. Ik kon zien, dat de genialiteit van deze theorie hem had doen schrikken, zooals ze mij ook had geschokt. „Dat is zeker een origineele redeneering, Mr. Tynon”, gaf hij ten slotte voorzichtig toe, nog steeds met gefronste wenkbrouwen. „Een bijzondere redeneering. U wil zeggen dat het lijk van Mr. Serles in die kamer verborgen had kunnen zijn gedurende al dien tijd, dat ik daar ook was? Dat ik werd ontvangen door den moordenaar, die de rol van zijn slachtoffer speelde?” „Het schijnt ongelooflijk, maar het had kunnen gebeuren,” redeneerde ik. „Ik meen, dat u niet heel intiem met Serles was. Zelfs een vrij goede grime had u kunnen misleiden.” „Ja, wat de grime betreft misschien; maar de stem niet. Beslist niet,” zei Cary, alsof hij een betoovering afschudde. „Er zou al een uitstekend acteur noodig zijn om mij met Serles’ stem te bedriegen. Ik was niet intiem met hem, maar ik had verscheiden malen met hem gesproken en ik kende elke buiging van zijn stem. Nee, Mr. Tynon, uw redeneering is vernuftig, maar houdt geen steek. Herinner u bijvoorbeeld even de lijkschouwing? Die bepaalde den tijd van zijn dood.”

(Wordt vervolgd)